

Oppsøkende sosialt arbeid og relasjonsarbeid på ungdommers egen arena – avvisning, kontrollfunksjoner og makt

Sammendrag

Oppsøkende sosialt arbeid retter seg blant annet mot å bygge bro mellom risikoutsatte unge og det offentlige tjenesteapparatet. Denne oppgaven har en iboende spenning mellom hjelpefunksjonen og makt- og kontrollfunksjonen. Vi har gjennom to kvalitative studier undersøkt hvordan makt- og kontrollfunksjoner kan påvirke oppsøkende sosialarbeideres evne til å bygge relasjoner med ungdommer i utsatte miljøer. Studiene tyder på at oppsøkende sosialarbeidere har et godt utgangspunkt for å nå og bygge relasjon til ungdommer i utsatte miljøer. Makt- og kontrollfunksjoner spiller en viktig rolle, hvor funksjonene kan bidra til å svekke relasjonene til ungdommene. Å tåle avvisning, opptre med redelighet og utøve faglig refleksjon er elementer, sammen med metodens rammer, som kan bidra til at makt- og kontrollfunksjonene får mindre betydning for relasjonsbyggingen. Avslutningsvis presenterer vi forslag til fremtidig forskning og hvordan artikkelens funn kan integreres i praksisfeltet. Nøkkelord: Oppsøkende sosialt arbeid, relasjonsarbeid, ungdom i utsatte miljøer, makt

Outreach work and relationships with youths on their own arenas – rejection, control and power

Abstract

Outreach social work aims, among other things, to build bridges between at-risk youth and the public service apparatus. This task has an inherent tension between the help function and the power and control function. We have, through two qualitative studies, examined how power and control functions can affect outreach social workers' ability to build relationships with youth in vulnerable environments. The studies suggest that outreach workers have a good starting point for reaching and building relationships with youth in vulnerable environments. Power and control functions play an important role and can contribute to weakening relationships with youth. Endurance of rejection, professional transparency and honesty, as well as professional reflection are elements, along with the method's framework, which can contribute to reducing the impact of power and control functions in building relationships with at-risk youth. Endurance of rejection, professional transparency and honesty, as well as

professional reflection are elements, along with the method's framework, which can contribute to reducing the impact of power and control functions in building relationships with at-risk youth. In conclusion, we present proposals for how the article's findings can be integrated into the practice field, as well as recommendations for future research.

Key words: Outreach youth work, relationships, youth in vulnerable environments, power.

Innledning

Oppsøkende sosialt arbeid har lang tradisjon for å fremme kontakt mellom tjenesteytere og brukergrupper (Erdal, 2006a). Hensikten med oppsøkende sosialt arbeid er å nå de unge som er vanskeligst å nå og arbeide mot sosial eksklusjon (Andersson, 2018, s. 285; Crimmens et al., 2004, s. 13). Metoden skal bidra til å fange opp barn og unge tidlig for å forebygge negativ atferd og utvikling (NOU 1980: 37). En stor del av arbeidet dreier seg om å koble personene til riktig del av det tilgjengelige hjelpeapparatet (Andersson, 2010, s. 68).

Både norsk og internasjonal forskning indikerer at relasjonsarbeid er viktig for oppsøkende sosialarbeideres mulighet til å nå inn til ungdom (Andersson, 2013; Connolly & Joly, 2012; Oldeide et al., 2020a; Puuronen, 2014). Samtidig peker flere studier på dilemmaer som oppstår i arbeidet med å etablere relasjoner. Relasjonsbygging er utfordrende fordi oppsøkende sosialarbeidere må etablere kontakt og relasjoner med ungdom, samtidig som de balanserer mellom det personlige og det profesjonelle (Crimmens et al., 2004). Det er også utfordrende å balansere oppsøkende sosialt arbeid og sosial kontroll, siden kontrollrollen kan svekke relasjonene (Davidson, 2020). Samtidig er det lite forskning på hvordan oppsøkende sosialarbeidere i praksis manøvrerer mellom kontaktetablering, avvisning og balansen mellom hjelp og kontroll, noe som er kjente utfordringer i sosialt arbeid (Levin, 2007).

Denne artikkelen presenterer kunnskap om hvordan oppsøkende sosialt arbeid muliggjør det å nå ut til og å bygge relasjoner til unge i utsatte miljøer og hvordan makt- og kontrollfunksjoner kan påvirke dette arbeidet. Funnene kan være med på å peke ut en retning for det oppsøkende feltet, samtidig som de kan bidra til kunnskap om hvordan det forebyggende arbeidet bedre kan treffe barn og ungdom som oppholder seg i utsatte miljøer. I arbeidet vårt har vi sett to kvalitative studier (Chabchoub, 2022; Jacobsen, 2022) i sammenheng, på bakgrunn av sammenfallende funn. I dette arbeidet har vi gått tilbake til datagrunnlaget fra studiene. Vi har sett på delene av materialet som går på det metodiske og organisatoriske som kan knyttes direkte til rollen oppsøkende sosialarbeidere har i

relasjonsarbeid med unge i utsatte miljøer og hvordan det kan bli påvirket av makt- og kontrollfunksjoner.

Problemstillingen for artikkelen har vært: *Hvordan påvirker makt- og kontrollfunksjoner oppsøkende sosialarbeideres relasjonsbygging med ungdommer i utsatte miljøer?*

Henningsen (2009, s. 6) problematiserer at det er vanskelig å avgjøre hvem som passer inn i kategorien risikoungdom, på tross av at det kan fremstå som en robust kategori som kan gi retning til og begrunne det oppsøkende arbeidet. Vi har valgt å anvende *ungdommer i utsatte miljøer* som begrep, siden det ikke automatisk plasserer utfordringene hos individet, og at det åpner for at det kan være strukturelle og mer eller mindre tilfeldige omstendigheter som kan ha ført til utsattheten. Dette kan være ungdommer som opplever utfordringer knyttet til fattigdom, kriminalitet, rusmisbruk, vold eller andre risikofaktorer (Hollerud, 2016; Lid et al., 2022). Vi har valgt å se på de oppsøkende sosialarbeidernes erfaringer med å etablere relasjoner til ungdommer i miljøene. Artikkelforfatternes faglige utgangspunkt og tilnærming er at ungdommene i miljøene er i eller kommer fra vanskelige livssituasjoner og ikke at ungdommene i seg selv er vanskelige. Med denne tilnærmingen retter vi oppmerksomheten mot mulighetsrommet den oppsøkende sosialarbeideren har til å skape relasjoner med ungdommene, der særlig makt inngår som en relevant dimensjon.

Makt som relasjonelt fenomen i oppsøkende sosialt arbeid

Makt kan forstås som et allment kjennetegn ved det sosiale livet og som et fenomen som kan gi både positive og negative konsekvenser (Norvoll, 2009). Gjennomgående ved de mye brukte definisjonene på makt er det sentrale å få gjennomført egen vilje, også ved motstand (Dahl, 2005; Weber, 1960, s. 42). Foucault (1995, s. 104) fremmet et annet perspektiv, hvor makten sees på som produktiv og til stede i enhver mellommenneskelig relasjon.

Maktteoretikere trekker frem ulike perspektiver på hvordan makten utspiller seg, noe som tyder på at det er sannsynlig at det er noe i Foucault sin idé om at makt er overalt. Hvordan makten fordeles innad i relasjoner spiller en rolle for hvordan den utøves (Engelstad, 2005, s. 20–22).

Enhver tjeneste som utøver sosialt arbeid, bidrar på en eller annen måte til at enkeltpersoner eller grupper skal få dekket et behov; om det er bolig, økonomiske bidrag eller få vurdert deres evne til å ivareta seg selv eller andre. Diskursen, rollen og konteksten sosialarbeideren

befinner seg i vil ha betydning for hvordan maktforholdet utarter seg og vil påvirke relasjonene som bygges (Payne, 2006; Tjersland et al., 2010, s. 134). Dersom man har behov for hjelp fra noen andre, er man i en sårbar posisjon og vil implisitt være den som har minst makt innad i relasjonen (Engelstad, 2005, s. 35).

Makt er, basert på det ovenstående, en del av alle relasjoner. I mange hverdagslige relasjoner spiller makten en ubetydelig rolle, som for eksempel i samtaler med naboen eller med mannen i kassa på butikken. Desto viktigere relasjonen er for mennesker, jo mer sårbare blir man og det er lettere å havne i en avmaktsposisjon (Engelstad, 2005, s. 32). Engelstad (2005, s. 32) beskriver at mennesker, for å unngå å havne i avmaktsposisjoner, ofte får behov for å kontrollere situasjonen. Bourdieu (1995) redegjør for at de sosiale og kulturelle ressursene (kulturell kapital) som er verdsatt i et gitt miljø, spiller en viktig rolle i å bestemme individets posisjon. Det betyr at de som har ting eller kunnskap som ansees som riktig innad i et miljø, ofte havner øverst i hierarkiet (Bourdieu, 1995, s. 55).

Hvis man skal ta utgangspunkt i Foucaults (1995, s. 104) tanker om at makten er tilstedeværende i alle relasjoner, betyr det at det utspiller seg mange former for makt og avmakt i det oppsøkende sosiale arbeidet. Lipskys (2010) empiriske arbeid om gatebyråkrater og hans beskrivelser av hvordan gatebyråkrater utøver makt i hverdagslige situasjoner, bidrar til å støtte oppunder denne tankegangen. Lipskys (2010, s. 60) forståelse av makt viser hvordan gatebyråkrater, som eksempelvis kan være oppsøkende sosialarbeidere, blant annet har makt gjennom deres mulighet til å fordele fordeler og sanksjoner og sette konteksten for kontakten med klientene. Oppsøkende sosialarbeidere kan utøve makt ved å påvirke hvordan de personene de hjelper blir forstått og behandlet, ved å plassere dem i bestemte kategorier (Henningsen, 2009).

Metodisk oppsøkende sosialt arbeid

Starten på den oppsøkende prosessen dreier seg om å komme i posisjon til å kunne vurdere hvem som trenger hjelp og hvordan, slik at ungdommene lettere kan åpne seg for endringsarbeid (Henningsen et al., 2008, s. 86). Flere forfattere har argumentert for at det har en verdi at oppsøkende sosialarbeidere er synlige og har tilstedeværelse på ungdommens arena over tid (Erdal, 2006a; Lie, 1981), da dette legger til rette for gjenkjennelse og forutsigbarhet (Erdal, 2006c, s. 137).

Den mest vanlige måten for kontaktetablering beskrives som at oppsøkende sosialarbeidere tar kontakt med ungdom der de oppholder seg (Erdal, 2006c, s. 139). Henningsen (2009) problematiserer at oppsøkende tjenester retter seg mot ungdom med ulike typer utfordringer eller med risiko for å utvikle problemer, fordi dette fokuset kan være med på å påvirke tolkninger og vurderinger av ungdom og situasjonene de blir observert i. Det kan føre til at stereotypiske forståelser av ungdommer bekreftes og forsterkes. For å motvirke tendensen kreves det refleksjon som kan utfordre og problematisere kategoriene som problemfokuseringen har sitt opphav i (Henningsen, 2009).

Forsøk på kontaktetablering kan ende med at oppsøkende sosialarbeidere blir avvist, og kan være preget av mistillit, mistenksomhet og i de verste tilfellene fiendtlighet (Davidson, 2020, s. 267). Med avvisning menes at ungdommene verbalt eller ikke-verbalt gir uttrykk for at de ikke vil ha kontakt. Avvisningen kan være krevende, men noe oppsøkende sosialarbeidere må være forberedt på, til tross for at det er en ubehagelig side ved jobben (Erdal, 2006c, s. 152; Henningsen, 2009, s. 14). I noen situasjoner kan det være hensiktsmessig å akseptere avvisning og forlate stedet, særlig hvis avvisningen er formulert direkte. I andre situasjoner kan det være fornuftig å ikke fjerne seg umiddelbart, men vise at man ikke godtar avvisningen (Strømfors, 2006, s. 181). Dette begrunnes i at avvisningen kan ha bakgrunn i utprøving, og at det å tåle avvisningen kan føre til posisjonering til videre arbeid med ungdommen.

Tillit er oppsøkende sosialarbeideres inngangsbillett til å skape relasjoner til enkeltpersoner og miljøer som kan danne grunnlag for kontakt og igangsette endringsarbeid (Strømfors & Erdal, 2006, s. 111). Overfor grupper med erfaringer av brutte relasjoner, vil tillitsbygging være ekstra utfordrende og tidkrevende (Walsh, 2021). Flere redegjør for hvordan de oppsøkende sosialarbeiderne må navigere mellom relasjon og sosial kontroll, og hvorfor dette ikke er problemfritt (Davidson, 2020, s. 268; Henningsen, 2009, s. 11). Å bruke mye tid på å bygge relasjoner og deretter måtte utøve kontroll, beskrives som utfordrende for de oppsøkende sosialarbeidernes posisjon til ungdommene de skal hjelpe. Erdal (2006b, s. 123) peker derimot på at tjenestene ofte kan ha viktig informasjon som er betydningsfull for inngrep fra andre aktører med myndighet.

Metode

Artikkelen er basert på to masterstudier, skrevet av artikkelens første- og andreforfatter. Vi har reanalysert datamaterialet fra begge studiene, og dette utgjør utgangspunktet for denne

artikkelen. Teorigrunnlaget kom som konsekvens av reanalysen. Begge studiene hadde tilnærmet lik problemstilling og utvalg og datainnsamlingen ble gjort i samme oppsøkende tjeneste. Studienes problemstilling var henholdsvis «Hvilke erfaringer har oppsøkende sosialarbeidere med relasjonsarbeid inn mot ungdom i et belastet storbymiljø?» og «Hvordan kan oppsøkende sosialt arbeid bidra til relasjon mellom marginaliserte unge og hjelpeapparatet?». I begge studiene stilte vi spørsmål om metoder og fremgangsmåter, dilemmaer og makt, samt hvilke perspektiver de oppsøkende sosialarbeiderne hadde med seg i relasjonsarbeidet ute på gata (Chabchoub, 2022; Jacobsen, 2022). Ettersom utvalget i studiene var sammenfallende, og studiene hadde likelydende problemstillinger og spørsmål med samsvarende funn, var det særlig interessant å se dataene i sammenheng. Denne studiens søkelys på makt i det oppsøkende arbeidet kommer av at makt allerede dukket opp som tema og diskusjon i de to masterstudiene og fordi makt er en iboende dimensjon av sosialt arbeid (Karim, 2023). Begge studiene baserte seg på tilnærmet semi-strukturerte intervjuguides som var åpne for temaer og perspektiv deltagerne selv var opptatt av, og det var avsatt tid og rom til å samtale mer om disse temaene.

Anvendelse av kvalitative data fra to ulike studier er en etablert praksis i forskning og refereres ofte til som reanalyse (Heaton, 2004), slik vi har valgt å gjøre i denne artikkelen. Heaton (2004) påpeker at det er flere etiske og metodiske forhold som bør tas hensyn til i denne prosessen, deriblant utvalgenes likhet, konteksten for datainnsamlingen, samt viktigheten av å forsikre seg om deltagerens fortsatte anonymitet.

I de to studiene som er utgangspunktet for denne artikkelen, søkte vi kunnskap om oppsøkende sosialarbeideres erfaringer knyttet til relasjonsarbeid. Studienes gjennomførte henholdsvis fire individualintervjuer og to fokusgruppeintervjuer med fire deltagere i hver fokusgruppe. Individualintervjuer søker å hente frem erfaringer, holdninger og perspektiver fra en enkelt deltager (Carter et al., 2014), mens fokusgruppeintervjuene legger til rette for samtale mellom deltakerne (Blaikie, 2010, s. 207). Enkelte metodeforskere har påpekt at gruppesituasjonen kan gjøre det lettere for deltagerne å være åpne ettersom de er sammen med andre med lik rolle og erfaring, enn kun sammen med en forsker (Yin, 2015).

Utvalg og gjennomføring

I begge studiene var det viktig å finne deltakere som jobbet direkte eller hadde jobbet direkte med å skape relasjoner til ungdommer i målgruppen. Alle deltakerne jobber i en stor tjeneste i

en stor by, hvor tjenestens hovedoppgave er å drive oppsøkende sosialt arbeid. I begge studiene gjennomførte vi strategiske utvalg, som baseres på at man velger ut personer med egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske for å svare på problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 54).

Inklusjonskriteriene til begge studiene var at deltakerne skulle ha bakgrunn som sosionom, barnevernspedagog, vernepleier eller erfaringskonsulent, og at de skulle ha minst tre års erfaring fra oppsøkende sosialt arbeid. Studien har til sammen 12 deltakere, fordelt på fire kvinner og åtte menn. Utvalget har en kjønnsmessig skjevhet knyttet til at det er en høyere andel menn enn kvinner, i motsetning til hva som kjennetegner populasjonen av sosialarbeidere som helhet i Norge (Statistisk sentralbyrå, 2024). De individuelle intervjuene varte mellom 45 og 60 minutter, mens fokusgruppeintervjuene varte mellom 60 og 90 minutter.

Etikk

Studiene ble meldt inn til Sikt (tidligere NSD) som godkjente begge studiene (referansenummer 918630 og 439669). Studien ble gjennomført i tråd med det som ble innrapportert til Sikt.

Analyse – systematisk tekstkondensering

I begge studiene gjennomførte vi analysen etter metoden systematisk tekstkondensering (Malterud, 2017). Denne metoden har mange likhetstrekk med andre analysemetoder i kvalitativ forskning, som tematisk analyse og innholdsanalyse. Felles for disse er at de søker å sammenstille og løfte frem gjennomgående aspekter og temaer i et datamateriale og beskriver de ulike stegene i denne prosessen (Wæraas, 2022). Før selve analysen transkriberte vi lydopptakene fra intervjuene. Vi brukte de samme prinsippene da vi reanalyserte datamaterialet fra de to studiene til denne artikkelen.

Datamaterialet fra begge studiene ble sett på sammen og hver for seg gjennom Malteruds (2017, s. 99–108) fire faser, hvor vi har skilt ut relevante data for problemstillingen og har kodet og sortert materialet i kategorier. Videre sammenfattet vi kode- og subgruppene til analytisk tekst, støttet opp med sitater fra intervjuene. Reanalysen ledet til nytt tema og nye subgrupper.

Tabell 1

TEMA	SUBGRUPPER
Relasjonsarbeid og makt	Tilstedeværelse og kontakt på ungdommenes arena påvirker maktstrukturer
	Oppsøkende metodes rammer påvirker maktbalansen og muligheten for relasjonsbygging
	Utøvd makt og kontroll
	Å stå i avvisning for å bygge relasjon?

Resultater

Oppsøkende sosialt arbeid preges, som annet relasjonelt arbeid, av maktstrukturer. Våre analyser har vist at det er flere sider ved arbeidet som kan bidra til at maktstrukturer blir mindre gjeldende.

Tilstedeværelse og kontakt på ungdommenes arena påvirker maktstrukturer

De oppsøkende sosialarbeiderne beskrev at tilstedeværelse og kontakt på ungdommenes arena kan bidra til en uformell tone i kontakten og påvirke maktbalansen:

Det at vi er på deres arena tror jeg også er veldig mye med på å påvirke maktstruktur og opplevelsen av avmakt. For ungdommen å møte noen der de henger, sammenlignet med å gå inn på et kontor. (...). Og gir et helt annet utgangspunkt til å bygge relasjon og tillit. (deltaker 1, individuelle intervjuer)

De oppsøkende sosialarbeiderne vektla at det handlet om å ha kontinuitet i tilstedeværelsen i miljøene, å være tilgjengelige ved behov og at det kan bidra til at systemene blir enklere og mer tilgjengelig for ungdommene. Flere fremhevet også viktigheten av å oppholde seg mye i et miljø, slik at mange av ungdommene kjenner dem igjen: «Det kan gjøre at vi blir kjent med noen som det har vært vanskelig å få hilse på» (deltaker 2, individuelle intervjuer). Det kunne

også gjøre det mindre sannsynlig å bli misoppfattet som politi, og at man fikk lettere tilgang på miljøet. Kontinuiteten oppsøkende sosialarbeidere har i miljøene, legger til rette for at de er i posisjon til de unge når det først skjer noe, eller når ungdommene ønsker kontakt:

Vi må også være synlige der de er og ufarliggjøre oss selv. Sånn at ungdommen kan prate med oss. Sånne ting er viktig for å bryte isen. Det er viktig at, for at de kan stole på oss, at vi som er ute oppsøkende er trygge voksne. (deltaker 4 i fokusgruppe 1)

Selv om de oppsøkende sosialarbeiderne vektla tilstedeværelse og kontinuitet i områdene som viktig for å bygge relasjoner, var det også noen som pekte på utfordringene knyttet til dette. Utfordringene de beskrev handlet om at enkelte kan føle seg overvåket av kontinuerlig tilstedeværelse i et miljø: «*Man har jo i forkant gjort en vurdering på at dette kan være en sårbar ungdom eller ung voksen. Så det er jo en bakgrunn for hvorfor man tar kontakt*» (deltaker 3, individuelle intervjuer).

Dersom de oppsøkende sosialarbeiderne kun observerer og ikke er i kontakt med personer i miljøene ute, kan observasjoner tolkes feil, og flere oppsøkende sosialarbeidere beskrev makten man har til å tolke og definere det som blir sett i miljøene: «*Vi har definisjonsmakt, og muligheten til å definere ungdommenes utfordringer til det øvrige hjelpeapparatet eller til samfunnet generelt*» (deltaker 1, individuelle intervjuer).

Oppsøkende metodes rammer påvirker maktbalansen og muligheten for relasjonsbygging

De oppsøkende sosialarbeiderne mente at tid var så avgjørende for relasjonsarbeidet at dette kunne utligne maktskjevhet: «*(...) selv i jobber hvor du i større grad har dette maktforholdet så er det mulig å oppnå en god relasjon, bare man tar seg litt tid og på en måte virkelig ser og møter*» (deltaker 4, individuelle intervjuer).

En av de oppsøkende sosialarbeiderne beskrev fordeler med muligheten til å bruke tid i møte med avvisende ungdommer på denne måten:

Måten vi kom i kontakt med dem var jo gjennom at vi brukte mye tid på gata. Vi brukte mye tid med andre folk i det miljøet. (...). Med gjentagende forsøk på kontakt. (...). Vi kan gi oss selv tid til å ikke pumpe ut informasjon. (...). For vi kan bruke tre uker på å komme dit. (deltaker 2, individuelle intervjuer)

Det kom også frem at fleksibiliteten som følger med metoden bidrar til at det er enklere å komme i kontakt med ungdom. De pekte på at rammene for det oppsøkende arbeidet gav en større balanse i maktforhold mellom ungdom og de oppsøkende sosialarbeiderne:

Den maktbalansen er kanskje likere når jeg jobber ute på gata med relasjoner enn hvis man for eksempel er saksbehandler eller jobber på institusjon. For da får man automatisk et litt annet maktforhold. Så sånne typer rammer som ligger litt til yrkesrollen, (...) det kan påvirke. (deltaker 3, individuelle intervjuer)

De begrunnet dette med at ungdommene blir møtt i sitt eget miljø og område, og at tjenestene er mer fleksible og tilgjengelige.

Utøvd makt og kontroll

Noen av de oppsøkende sosialarbeiderne beskrev at kontrollrollen kan være utfordrende og mulig ødeleggende for deres mulighet til å bygge relasjoner. Samtidig la de vekt på at kontrollrollen kan være nødvendig i akutte tilfeller, og at det kan bidra til at unge personer som setter seg selv i potensielt farlige situasjoner får nødvendig hjelp. Det var viktig for dem å kunne vurdere hva som er nødvendig akutt videreformidling og hva som kan vente: «*Hvor mye hjelper vi ungdommen hvis vi ringer politiet med en gang? Tenk hvis vi kan få dem i dialog og få dem til å si hva som kan gjøre livet litt bedre for dem*» (deltaker 3, individuelle intervjuer).

En annen oppsøkende sosialarbeider forklarte utfordringene ved spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll på denne måten:

Et eksempel var en person vi møtte som vi trodde var 19 år. (...). Så viste det seg at han var 16 år, og da kommer jo opplysningsplikten til barnevernet inn. Han ønsket støtte i en rettsak, med skoleplass, jobbtilbud, men etter bekymringsmeldingen kuttet han kontakten. (deltaker 3 i fokusgruppe 1)

Påvirkningen en slik akutt utøvelse av kontrollrollen kan ha, beskrives av flere oppsøkende sosialarbeidere, men med noen motsetninger. En forklarte hvordan det i noen tilfeller ikke nødvendigvis er oppsøkende sosialarbeideres yrkesrolle å bygge en sterk relasjon, og at de derfor har lent seg på tilliten til resten av hjelpeapparatet: *«(...) da har jeg kanskje også ikke definert min yrkesrolle der og da som å bygge en sterk relasjon, og da har jeg kanskje også lent meg på tilliten til resten av apparatet»* (deltaker 3 i fokusgruppe 2).

Den oppsøkende sosialarbeideren er inne på et av dilemmaene ved kontrollrollen, som handler om vurderingen av hva som er best hjelp for ungdommen på det tidspunktet den påtreffes. Er det nødvendig med akutt inngripen og kontrollutøvelse, eller kan det tillates å bruke tid for å forsøke å jobbe med endring. Den oppsøkende sosialarbeideren fra eksempelet om 16-åringen opplevde det slik: *«Jeg forstår opplysningsplikten, men samtidig så setter jeg spørsmålsteget ved om det hadde vært bedre om jeg kunne fortsatt med arbeidet på bakgrunn av den relasjonen jeg hadde fått»* (deltaker 3 i fokusgruppe 1).

Andre oppsøkende sosialarbeidere beskrev hvordan det ikke må være en motsetning i å bygge relasjon og å sette tydelige grenser for en ungdom, men at det tvert imot kunne være relasjonsbyggende i noen tilfeller. En av de oppsøkende sosialarbeiderne sa: *«Vi må spille litt på lag da. Da har jeg opplevd at det har fungert. Både det å ha kontrollrolle og bygge en relasjon»* (deltaker 2, individuelle intervjuer) og trekker frem involvering av ungdommen i prosessen som viktig.

Rollen til de oppsøkende sosialarbeiderne kan være litt diffus, fordi de har mye fleksibilitet til å jobbe ut ifra individuelle behov. Fordi man også har makt og kontrollfunksjoner vil forventningsavklaring og redelighet være svært viktig i arbeidet med ungdommene: *«Det handler mye om redelighet. At man ikke lover ting man ikke kan holde. Og at man ikke gjør ting bak ryggen på ungdommen»* (deltaker 4, individuelle intervjuer). Både fordi det bidrar til å redusere sjansene for tillitsbrudd, men også for å unngå misforståelser på et senere tidspunkt. En oppsøkende sosialarbeider presiserte at det å ha lovet at noe skal skje, som ikke skjer, kan ødelegge tilliten til tjenesten. En annen av de oppsøkende sosialarbeiderne beskrev hvordan kontroll- og maktutøvelsen kunne føre til avvising og fravær av mulighet til å hjelpe:

Jeg har jo stått i noen avvisninger hvor jeg aldri har fått noe innpass fordi den første kontakten har vært dramatisk. Det kan være et dilemma knyttet til hele apparatet sin mulighet til å komme i posisjon, for det er ikke slik at resten av apparatet alltid fikser livet til de ungdommene. (deltaker 3 i fokusgruppe 2)

Å stå i avvisning for å bygge relasjon?

Å bli avvist av ungdom er en vanlig del av arbeidet til de oppsøkende sosialarbeiderne. Ungdommers avvisning av hjelpere kan blant annet være en reaksjon på tidligere negative opplevelser med hjelpeapparatet og en opplevelse av avmakt.

De oppsøkende sosialarbeiderne er opptatt av å ha en forståelse for at avvisning ikke nødvendigvis handler om at det gjøres noe feil. Beskrivelser av dårlige erfaringer, liten tillit til hjelpeapparatet og bruk av forsvarsmekanismer blir trukket frem som vanlig å se i ungdomsmiljøene. Når de oppsøkende sosialarbeiderne snakket om avvisning, kom det tydelig frem at det å tåle avvisning i kontakten med ungdommene var viktig for relasjonsbyggingen videre: *«Å tåle å bli avvist, og likevel prøve å si hei gang på gang. (...). Vi må ikke gi opp. Vi må se dem. Et hei kan endre livet til en person en dag»* (deltaker 4 i fokusgruppe 1). De la vekt på at oppsøkende sosialarbeidere må tåle å stå i avvisning over tid, tenke systematisk og ha forståelse for at relasjon ikke er noe som skapes første, andre eller tredje gang de er i kontakt med ungdommene.

Diskusjon

Våre analyser viser at rammene til oppsøkende sosialarbeidere gir muligheter for å komme i posisjon til ungdom. Gjennom tilstedeværelse på ungdommens arena, tilgjengelighet og fleksibilitet, samt tid til å bygge opp tillit øker sannsynligheten for å kunne bygge relasjoner til ungdom i utsatte miljøer. Disse faktorene er også beskrevet som viktige trekk ved det oppsøkende arbeidet i forskning og faglitteratur (Andersson, 2014; Crimmens et al., 2004; Davidson, 2020; Erdal, 2006a; Lie, 1981).

I oppsøkende arbeid legges det til rette for at å bruke tid på å skape kontakt og relasjoner med ungdommene en treffer (Strømfors, 2006, s. 172), noe som også pekes på som essensielt i arbeidet med å bygge relasjoner og tillit (Schibbye & Løvlie, 2017; Weber & Carter, 2003).

Litteraturen fremhever tidens rolle som en nødvendig komponent i relasjonsbygging, hvor tillit utvikles gradvis gjennom gjentatt kontakt og positive erfaringer. Dette samsvarer med funnene våre som også viser at tid er svært betydningsfullt i arbeidet med å bygge relasjoner. De oppsøkende sosialarbeiderne beskrev mulighetene de har til å bruke tid i arbeidet med å bygge relasjoner som så avgjørende at det kan utligne maktskjevhet mellom dem og ungdommer i utsatte miljøer. Selv om tid er en avgjørende faktor for å bygge tillit, viser vår analyse at det også er viktig å vurdere alvorligheten i ungdommenes situasjon. I utsatte miljøer kan ungdommene befinne seg i farlige situasjoner, som krever umiddelbare tiltak. Det betyr at man ikke nødvendigvis har tid til rådighet, på tross av at den blir beskrevet som avgjørende for tillit.

At tilstedeværelsen over tid foregår på ungdommenes egen arena, er en annen viktig forutsetning for å bygge tillit. Vår studie viser at det å oppholde seg på ungdommenes arena over tid kan bidra til å redusere følelsen av avmakt og skape muligheter for å bygge tillit. På den andre siden kan oppsøkende sosialarbeiders tilstedeværelse også bli oppfattet som en form for overvåking eller maktutøvelse, spesielt i sårbare miljøer. Når sosialarbeidere er konstant til stede i et ungdomsmiljø, kan noen unge oppleve dette som en inntrenging i deres private sfære. Erdal (2006a) og Lie (1981) understreker viktigheten av synlighet i miljøene for å oppnå tillit og fremtidig kontakt. Selv om gjentatt synlighet kan gjøre sosialarbeideren til en kjent og trygg figur i miljøet, kan det også skape en situasjon hvor enkelte ungdommer velger å distansere seg for å unngå assosiasjon med hjelpeapparatet. Dette gjelder særlig i miljøer der det eksisterer en sterk skepsis til autoriteter. For å unngå slike utilsiktede konsekvenser, må sosialarbeidere kontinuerlig tilpasse sin tilnærming basert på tilbakemeldinger fra ungdommene og miljøet de opererer i. Synlighet må derfor balanseres nøye for å sikre at den bidrar til, snarere enn hemmer, relasjonsbyggingen. For å unngå at tilstedeværelse blir tolket som en maktstrategi, må sosialarbeidere være bevisste på sin egen rolle og sørge for å kommunisere åpent om hensikten med sin tilstedeværelse i miljøet.

Oppsøkende sosialarbeidere står i en kompleks posisjon hvor de balanserer kontaktetablering med ungdom mot den innebygde makten som følger deres rolle. Henningsen (2009, s. 5) peker på hvordan sosialarbeidere ikke bare hjelper ungdommer, men også skaper og kategoriserer dem ut fra byråkratiske standarder. Dette kan knyttes til våre funn, som beskriver at de oppsøkende sosialarbeiderne gjør vurderinger før kontakt med målgruppen og at de utøver makt gjennom å definere ungdommenes utfordringer og behov. På den ene siden

fungerer sosialarbeidere som et bindeledd mellom ungdommene og de byråkratiske systemene, noe som kan sikre tilgang til nødvendige tjenester. På den andre siden kan denne rollen føre til at ungdommene blir innordnet i kategorier som ikke nødvendigvis speiler deres unike behov eller situasjon. Crimmens et al. (2004) diskuterer hvordan makt kan påvirke hvem som får hjelp og hvilken type hjelp de mottar, avhengig av hvor godt deres behov samsvarer med overordnede politiske mål. Dette reiser et viktig spørsmål om hvordan sosialarbeidere kan navigere i sin rolle som «gatebyråkrater», slik Lipsky (2010, s. 3) beskriver dem, for å unngå at deres definisjonsmakt begrenser ungdommens muligheter.

Definisjonsmakten våre funn beskriver kan knyttes til bekymringsblikket, som Henningsen (2009) omtaler, og hvordan det innebærer en tendens til å se ungdom gjennom en linse av bekymring, ofte knyttet til avvik eller risiko. Dette perspektivet kan begrense sosialarbeiderens evne til å se ungdommenes ressurser og potensial og heller forsterke deres tilknytning til negative kategorier. Gunnarsdóttir og Haugstvedt (2023) hevder at bekymringsblikket bør utfordres gjennom strukturert veiledning og kritisk refleksjon, slik at sosialarbeiderne kan unngå å la dette perspektivet dominere deres arbeid. Samtidig peker Bergheim (2019, s. 56) på at taus kunnskap, eller ubevisste handlingsmønstre, også spiller en betydelig rolle i hvordan sosialarbeidere handler. Dette kan tyde på at kontaktetablering ikke alltid er basert på et fordomsfullt bekymringsblikk, men at handlingene kan begrunnes i faglige vurderinger og erfaringer.

Norvoll (2009, s. 67) understreker at økt bevissthet om den makten sosialarbeidere utøver, kan gi dem en bedre forståelse av deres egen rolle og hvordan de påvirker de unge de arbeider med. Engelstad (2005, s. 35) påpeker også at ungdom i særlig sårbare situasjoner ofte har et større behov for hjelpen og dermed lett kan havne i underlegne posisjoner. Disse perspektivene er viktige for å sikre at sosialarbeidere ikke ubevisst faller inn i mønstre av sosial kontroll, men heller arbeider for å styrke ungdommenes autonomi og egenverd. Selv om Henningsen (2009, s. 5) uttrykker bekymring for maktutøvelsen som ligger i kategorisering og bekymringsblikk, viser annen norsk forskning at ungdommene ofte opplever de oppsøkende sosialarbeiderne som ressursorienterte og støttende (Oldeide et al., 2020b, s. 4). Dette, i likhet med våre funn, indikerer at sosialarbeidere til tross for den innebygde makten i deres rolle, kan etablere tillitsfulle relasjoner som ungdommene verdsetter. Når ungdommene sammenligner den hjelpen de får fra oppsøkende tjenester med andre deler av hjelpeapparatet, fremhever de ofte oppsøkende tjenester som mer

mulighetsorienterte (Oldeide et al., 2020b, s. 4). Dette kan tyde på at selv om sosialarbeidere utøver definisjonsmakt, klarer de i mange tilfeller å gjøre dette på en måte som oppleves som positiv og styrkende av ungdommene. Det er likevel viktig å fortsette å reflektere kritisk over hvordan denne makten utøves, slik at den i størst mulig grad bidrar til å støtte ungdommene i deres egen utvikling, heller enn å låse dem fast i snevre kategorier.

Kontaktetablering med ungdom i utsatte miljøer er en kompleks prosess, hvor avvisning ofte spiller en sentral rolle. Erdal (2006c, s. 152) viser til at ungdommer i mange tilfeller avviser oppsøkende sosialarbeidere, noe som kan utfordre prosessen med å bygge tillit og relasjoner. Våre funn understøtter dette og peker på at det å tåle avvisning er avgjørende for å oppnå tillit, men også at dette oppleves som en utfordrende og ubehagelig del av jobben. Dette samsvarer med tidligere forskning, som påpeker at avvisning er en forventet del av arbeidet, og at oppsøkende sosialarbeidere gradvis blir vant til denne dynamikken (Erdal, 2006c, s. 152; Henningsen, 2009; Strømfors, 2006). Funnene våre beskriver at håndtering av avvisningen krever tålmodighet og systematisk arbeid. Relasjonsbygging er ofte en langsom prosess, der avvisning ikke nødvendigvis signaliserer et endepunkt, men kan forstås som en del av en større maktdynamikk hvor ungdommen tester grensene for hvor mye kontroll de har over relasjonen. Dette understreker betydningen av å reflektere over makten som ligger i rollen som sosialarbeider og hvordan denne makten kan påvirke ungdommens reaksjoner.

Avvisning kan sees som et uttrykk for den underliggende maktbalansen mellom ungdom og sosialarbeider. Schibbye og Løvlie (2017, s. 22) peker at relasjonen mellom sosialarbeider og ungdom ofte preges av en på maktskjevhet der sosialarbeiderens rolle som hjelper kan plassere ungdommen i en avmaktsposisjon. Avvisning, enten verbalt eller gjennom kroppsspråk, kan være en måte for ungdommen å gjenvinne kontroll over situasjonen og dermed unngå følelsen av avmakt (Engelstad, 2005, s. 32).

Samtidig kan avvisningen også forstås som en handling motivert av ungdommens behov for å opprettholde sin posisjon og status i et miljø. Bourdieu (1995, s. 55) beskriver hvordan kulturell kapital, de sosiale og kulturelle ressursene som er verdsatt i et gitt miljø, spiller en viktig rolle i å bestemme individets posisjon. For ungdom i utsatte miljøer kan det være viktig å ikke «tape ansikt» foran jevnaldrende, noe som kan føre til at de avviser sosialarbeiderne når andre er til stede. Avvisningen blir ikke bare et uttrykk for en personlig reaksjon, men også en handling som er kulturelt betinget og knyttet til opprettholdelsen av sosial status

innenfor miljøet. Ved å forstå avvisning som et mulig uttrykk for maktbalansen i relasjonen, kan sosialarbeiderne tilpasse sin tilnærming for å redusere følelsen av avmakt hos ungdommen og dermed legge grunnlaget for en mer likeverdig relasjon. I tråd med Bourdieus teori om kulturell kapital, må sosialarbeidere også være bevisste på hvordan deres tilnærminger og handlinger oppfattes i ulike miljøer. Hva som er «riktig» atferd kan variere sterkt fra ett miljø til et annet, og sosialarbeiderne må justere sine strategier for kontaktetablering deretter. Dette innebærer en bevissthet om både egen makt og hvordan denne makten kan oppfattes av ungdommen, samt en forståelse for de sosiale spillereglene i miljøet de opererer i.

Fra et maktperspektiv kan avvisning også ses som et forsøk fra ungdommens side på å motsette seg den definisjonsmakten sosialarbeiderne innehar. Davidson (2020, s. 267) påpeker at den første kontakten ofte er preget av mistillit og mistenksomhet fra ungdommens side og i verste fall fiendtlighet. Denne mistilliten kan være en refleksjon av ungdommens oppfatning av sosialarbeiderens maktposisjon, hvor avvisning fungerer som et forsvar mot å bli definert eller kategorisert på måter som oppleves som ufordelaktige. Å akseptere avvisning i slike tilfeller, spesielt når den er tydelig og direkte formulert (Strømfors, 2006, s. 181), kan ikke bare være nødvendig for sosialarbeiderens egen sikkerhet, men også en anerkjennelse av ungdommens rett til å sette grenser og definere rammene for den innledende kontakten.

Våre funn viser at kontrollfunksjonen som oppsøkende sosialarbeidere har, representerer en kompleks og utfordrende del av arbeidet. Spesielt når det gjelder relasjonsbygging med ungdom i utsatte miljøer. Denne rollen kan ofte komme i konflikt med posisjonen som hjelper, noe som kan undergrave tilliten og relasjonen til de ungdommene de søker å hjelpe. Forskning har grundig dokumentert hvordan oppsøkende sosialarbeidere må navigere mellom å opprettholde en hjelpende relasjon og samtidig utøve nødvendig sosialfaglig kontroll, og hvorfor denne balansen langt fra er problemfri (Crimmens et al., 2004; Davidson, 2020; Henningsen et al., 2008). Nødvendigheten av at oppsøkende sosialarbeidere utøver kontroll og myndighet blir ofte begrunnet med deres rolle i å tilrettelegge for at andre aktører kan gjennomføre nødvendige tiltak og inngrep (Erdal, 2006b, s. 123). Dette understreker det strukturelle ansvaret som sosialarbeidere har, men også de etiske dilemmaene som oppstår når de må balansere denne kontrollrollen med behovet for å være en tillitsfull voksenperson i ungdommens liv. Henningsen (2009, s. 11) argumenterer for at denne balansegangen er

avgjørende, men utfordrende, ettersom den krever at sosialarbeidere oppnår innpass i ungdomsmiljøer samtidig som de opprettholder ansvar og autoritet.

De oppsøkende sosialarbeiderne trakk frem redelighet som viktig for å bevare relasjon ved maktutøvelse. Et sentralt spørsmål er om sosialarbeidernes evne til å bevare relasjonene skyldes redelighet og åpenhet, eller om det handler om det Lipsky (2010, s. 60) beskriver som en «opplæring av klienter» i hvordan de skal oppføre seg som klienter. Lipskys perspektiv belyser en form for skjult maktutøvelse, hvor klientene indirekte læres opp til å tilpasse seg de forventningene som sosialarbeiderne, og systemet ellers, har. Dette reiser spørsmål om i hvilken grad relasjonen mellom sosialarbeider og ungdom er genuin, eller om den er formet av underliggende maktstrukturer hvor ungdommen tilpasser seg for å få tilgang til hjelp.

Samtidig kan redelighet åpne opp for at ungdommene selv kan definere hva som er viktig for dem i prosessen. Dette kan ses som en form for indirekte maktoverføring fra sosialarbeiderne til ungdommene, særlig ved at ungdommene gis større kontroll over samtalenes innhold (Bukhari et al., 2021). En slik tilnærming kan hjelpe til med å forsere utfordringene som oppstår i kjølvannet av kontrollutøvelsen ved å signalisere at ungdommens perspektiver og prioriteringer blir hørt og verdsatt. Dermed kan sosialarbeidere bidra til en mer autentisk og bærekraftig relasjon, hvor ungdommen føler seg myndiggjort i prosessen.

Oppsummert betyr dette at relasjonsbyggingen gjennom det oppsøkende arbeidet er utfordrende. Makt- og kontrollfunksjoner kan i mange tilfeller bidra til å svekke tilliten ungdommen har til de oppsøkende sosialarbeiderne og kan blant annet komme til uttrykk gjennom avvisning. Arbeidet består av dilemmaer hvor faglige og etiske vurderinger spiller en viktig rolle for veien videre, hvor det i mange tilfeller kan virke som om relasjonsbygging og makt- og kontrollutøvelse er ytterpunkter. Likevel er det mye som tyder på at oppsøkende sosialt arbeid som metode kan bidra til at det er mulig å utøve kontroll samtidig som man bygger gode, tillitsfulle relasjoner til ungdom i utsatte miljøer.

Anbefalinger for faglig praksis og forslag til fremtidig forskning

Funnene i denne studien peker på flere sider av det oppsøkende arbeidet som kan være utfordrende å manøvrere i. Bevissthet og økt kunnskap om makt og kontroll kan være med på å bidra til å forstå oppsøkende sosialarbeiders rolle som yrkesutøvere. Da også med bevissthet på hvordan de er med på å skape de subjektene de beskriver og behandler og

deretter innordner dem i kategorier. Refleksjon over disse utfordringene kan føre til et bedre utgangspunkt for å bygge relasjoner til unge i utsatte miljø. Vi anbefaler at ansvaret for å heve bevisstheten om faglig praksis og problemstillinger knyttet til makt- og kontrollaspekter ved oppsøkende sosialt arbeid legges til fagledelse eller delegert fagledelse fremfor enkeltpersoner i virksomheten. Dette kan bidra til å sikre at oppsøkende virksomheter drar nytte av bredden av kompetansen i organisasjonen.

Funnene i denne artikkelen er basert på studier av ansatte i en stor tjeneste i en stor by i Norge. For å sammenligne, underbygge eller utfordre funnene, anbefaler vi at lignende studier blir gjort av praksis på mindre oppsøkende tjenester i andre og mindre lokalsamfunn. Vi anbefaler også at det gjennomføres studier som utforsker ungdommers erfaringer av hva de opplever som viktigst i møte med hjelpeapparatet og oppsøkende sosialarbeidere. Kombinert med funn fra studier gjort i både store og mindre tjenester vil disse perspektivene gi viktig kunnskap om praksis opp mot ungdom i utsatte miljøer.

Konklusjon

Oppsøkende sosialt arbeid er en utprøvd og hensiktsmessig strategi for å nå ut og bygge relasjoner og tillit til ungdom i utsatte miljøer. Flere forhold er særlig betydningsfulle i denne sammenhengen, og vi gjentar hovedfunnene fra studien, sammen med avsluttende betraktninger.

Studien har hatt som mål å undersøke hvordan makt- og kontrollfunksjoner påvirker arbeidet med å bygge relasjoner til ungdom i utsatte miljøer. Vi har funnet at rammene for oppsøkende sosialt arbeid skaper mulighetsrom for å etablere og utvikle sterke relasjoner med ungdommene. Samtidig kan makt- og kontrollfunksjoner påvirke tilliten som oppsøkende sosialarbeidere oppnår i disse miljøene, noe som er godt dokumentert i eksisterende forskning. I motsetning til hva vi har funnet i tidligere studier, har denne studien identifisert sentrale elementer i det oppsøkende arbeidet som kan bidra til å bryte ned maktstrukturene. Metodikken, som vektlegger fleksibilitet, tilstedeværelse i ungdommenes eget miljø og tålmodighet, er avgjørende for å utfordre disse strukturene. Vi har også funnet at evnen til å forstå og tåle avvisning, samt verdien av redelighet og refleksjon, er viktige aspekter som gjør det mulig for oppsøkende sosialarbeidere å navigere i spenningsfeltet mellom å gi hjelp og

utøve makt og kontroll. På den måten trenger ikke en kontrollfunksjon å være ødeleggende for relasjonen. Samtidig har vi vist at den tålmodige tilnærmingen i seg selv kan føre til en orientering mot ungdommenes egne ønsker og perspektiv og på den måten utfordre maktbalansen i relasjonen.

Funnene i denne studien indikerer at det er viktig at de oppsøkende sosialarbeiderne reflekterer over og har et bevisst forhold til de situasjonene de utøver makt i, hvordan de utøver makt og hvordan dette kan ha innvirkning på relasjonene som skapes med ungdom i utsatte miljøer. I dette spenningsfeltet og krevende landskapet ligger det, som vi har vist, et potensial til å utjevne maktforskjellen mellom ungdom, samfunnet og hjelpeapparatet, og dette kan faktisk bidra til at denne gruppen får en sterkere stemme. De komplekse situasjonene oppsøkende sosialarbeidere kommer i, krever høy faglig kompetanse, etisk bevissthet og et faglig fellesskap som utvikler praksisfeltet.

Referanser

- Andersson, B. (2010). *Erfarenheter av oppsøkende arbete med vuxna och unga vuxna – en rapport baserad på fem forskningscirklar om uppsökande arbete* (FoU i Väst/GR Rapport 6: 2010). FOU i Väst. Göteborgsregionens kommunalförbund.
<https://goteborgsregionen.se/download/18.47221f60179f6639ff22e/1623338036857/Erfaenheter%20av%20upps%C3%B6kande%20arbete%20med%20vuxna%20och%20unga%20vuxna.pdf>
- Andersson, B. (2013). Finding ways to the hard to reach – considerations on the content and concept of outreach work. *European Journal of Social Work*, 16(2), 171–186.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2011.618118>
- Andersson, B. (2014). How do detached youth workers spend their time? Considerations from a time study in Gothenburg, Sweden. *Youth & Policy*, 2014(112), 18–34.
- Andersson, B. (2018). Fringe Work – Street-level Divergence in Swedish Youth Work. I P. Alldred, F. Cullen, K. Edwards & D. Fusco (Red.), *The Sage Handbook of Youth Work Practice*, (s. 284–297). SAGE Publications Ltd.
- Bergheim, B. (2019). Accessing tacit knowledge: a street level method. *Journal of Social Work Practice*, 35(1), 51–61. <https://doi.org/10.1080/02650533.2019.1700491>
- Blaikie, N. (2010). *Designing social research. The logic of anticipation* (2. utg.). Polity Press.
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Pax Forlag.

- Bukhari, F., AlKetbi, R., Rashid, S., Ahmed, A., Shakir, K. & Serpa, S. (2021). Challenges in dealing with involuntary clients. *Cogent Social Sciences*, 7(1).
<https://doi.org/10.1080/23311886.2021.1918856>
- Carter, N., Bryant-Lukosius, D., DiCenso, A., Blythe, J. & Neville, A.J. (2014). The use of triangulation in qualitative research. *Oncology Nursing Forum*, 41(5), 545–547.
<https://doi.org/10.1188/14.ONF.545-547>
- Chabchoub, J. (2022). *Oppsøkende sosialt arbeid – brobyggeren mellom marginaliserte unge og hjelpeapparatet* [Mastergradsavhandling]. VID vitenskapelige høyskole.
- Connolly, J.A. & Joly, L.E. (2012). Outreach with street-involved youth: A quantitative and qualitative review of the literature. *Clinical Psychology Review* 32(6), 524–534.
<https://doi.org/10.1016/j.cpr.2012.05.006>
- Crimmens, D., Factor, F., Jeffs, T., Pitts, J, Pugh, C., Spence J. & Turner P. (2004). *Reaching socially excluded young people. A national study of street-based youth work*. National Youth Agency.
- Dahl, R.A. (2005). *Who Governs? Democracy and Power in an American City*. Yale University Press.
- Davidson, E. (2020). Social justice or social control? An ethnographic study of detached youth work in Scotland. *Scottish Affairs*, 29(2), 254–276.
<https://doi.org/10.3366/scot.2020.0318>
- Engelstad, F. (2005). *Hva er MAK?* Universitetsforlaget.
- Erdal, B. (Red). (2006a). *Ute/Inne. Oppsøkende sosialt arbeid med ungdom*. Gyldendal Akademisk.
- Erdal, B. (2006b). Rollen som oppsøkende sosialarbeider. I B. Erdal, (Red.), *Ute/Inne – oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s. 116–136). Gyldendal Akademisk.
- Erdal, B. (2006c). Tilstedeværelse og kontakt. I B. Erdal, (Red.), *Ute/Inne – oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s. 137–162). Gyldendal Akademisk.
- Foucault, M. (1995). *Seksualitetens historie 1. Viljen til Viten*. Exil.
- Gunnarsdóttir, H.M. & Haugstvedt, H. (2023). Tilpasning innenfor kjente rammer: Oppsøkende sosialarbeideres erfaring med og tilpasning av arbeidet under COVID-19 i Norge. *Tidsskriftet forebygging.no*, (3). <https://doi.org/10.21340/czrz-wg37>
- Heaton, J. (2004). *Reworking qualitative data*. SAGE Publications.
- Henningsen, E. (2009). Bekymringsblikket. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 9(2), 3–23.

- Henningsen, E., Gotaas, N. & Feiring, M. (2008). *Møter med ungdom i velferdsstatens frontlinje. Arbeidsmetoder, samarbeid og dokumentasjonspraksis i oppsøkende ungdomsarbeid*. (NIBR Rapport 2). Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Hollerud, S.M.S. (2016). *Under brua: En kartlegging av unge menn som selger rusmidler på Vaterland*. HKH-rapport fra Uteseksjonen. Velferdsetaten i Oslo kommune.
<https://uteseksjonen.no/dokumentfil7>
- Jacobsen, C.S. (2022). *Profesjonelt relasjonsarbeid – en kvalitativ studie av erfaringene til oppsøkende sosialarbeidere med relasjonsarbeid inn mot ungdom i et belastet storbymiljø* [Mastergradsavhandling]. VID vitenskapelige høyskole.
- Karim, S. (2023). Power-informed practice in social work. *Journal of Social Work*, 23(6), 1062–1079. <https://doi.org/10.1177/14680173231180307>
- Levin, I. (2007). *Hva er sosialt arbeid?* Universitetsforlaget.
- Lid, S., Rosten, M.G., Dullum, J.V., Hyggen, C. & Andersen, P.L. (2022). *Forebyggende tiltak mot ungdomskriminalitet i Oslo kommune* (NOVA Rapport 8).
<https://oda.oslomet.no/oda-xmli/bitstream/handle/11250/3054910/NOVA-Rapport-8-2022.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
- Lie, G.T. (1981). *Gatelangs. Om oppsøkende ungdomsarbeid*. Universitetsforlaget.
- Lipsky, M. (2010). *Street-level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services*. Russel Sage Foundation.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Norvoll, R. (2009). Makt og avmakt. I E. Brodtkorb & M. Rugkåsa (Red.), *Mellom mennesker og samfunn. Sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialarbeidere* (s. 67–92). Gyldendal Akademisk.
- NOU 1980: 37. (1980). Oppsøkende barne- og ungdomsarbeid. Sosialdepartementet.
- Oldeide, O., Holsen, I. & Fosse, E. (2020a). Local drug prevention strategies through the eyes of policy makers and outreach social workers in Norway. *Health and Social Care in the Community*, 29(2), 376–384. <https://doi.org/10.1111/hsc.13096>
- Oldeide, O., Holsen, I. & Fosse, E. (2020b). Youth perspective on outreach service: A safety net for at-risk youth in a municipality. *Children and Youth Services Review*, 116, Artikkel 105234. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105234>
- Payne, M. (2006). *What is professional social work?* Policy Press.

- Puuronen, A. (2014). *Den sökandes blick. Uppsökande ungdomsarbete som yrke samt utveckling av yrkesområdet – synpunkter från det praktiska arbetet*. Ungdomsforskningsnätverket//Ungdomsforskningsällskapet.
- Schibbye, A.L.L. & Løvlie, E. (2017). *Du og barnet. Om å skape gode relasjoner med barn*. Universitetsforlaget.
- Statistisk sentralbyrå. (2024, 6. mars). *Helse- og sosialpersonell*. Hentet 30. oktober 2024 fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/helse-og-sosialpersonell>
- Strømfors, G. (2006). Oppsøkere som profesjonelle personligheter. I B. Erdal, (Red.), *Ute/Inne – oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s. 169–191). Gyldendal Akademisk.
- Strømfors, G. & Erdal, B. (2006). Rammer for oppsøkende sosialt arbeid. I B. Erdal, (Red.), *Ute/Inne – oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s. 81–115). Gyldendal Akademisk.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. Fagbokforlaget.
- Tjersland, O.A., Engen, G. & Jansen, U. (2010). *Allianser. Verdier, teorier og metoder i sosialt arbeid*. Gyldendal Akademisk.
- Walsh, J. (2021). Relationship Ruptures. I J. Walsh (Red.), *The dynamics of the Social Worker-Client Relationship* (s. 62–85). Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780197517956.003.0006>
- Weber, L.R. & Carter, A.I. (2003). *The Social Constructions of Trust*. Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Weber, M. (1960). *Soziologische Grundbegriffe*. Tuebingen.
- Wæraas, A. (2022). Thematic Analysis: Making Values Emerge from Texts. I G. Espedal, B. J. Løvaas, S. Sirris & A. Wæraas (Red.), *Researching Values: Methodological Approaches for Understanding Values Work in Organisations and Leadership*. Palgrave MacMillan.
- Yin, R.K. (2015). *Qualitative research from start to finish*. Guildford Press.